

BÆNDASAMTÖK ÍSLANDS

Nefndasvið Alþingis
b.t. félags- og tryggingamálanefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 138/2010
komudagur 25.5.2010

Reykjavík, 21. maí 2010

Efni: Frumvarp til laga um greiðsluaðlögun einstaklinga.

Ágætu nefndarmenn.

Bréf þetta er ritað í tilefni af og í kjölfarið á fundi undirritaðs hjá félagi- og tryggingamálamálanefnd þann 20. maí 2010, þar sem tii umræðu var frumvarp til greiðsluaðlögunar einstaklinga, nánar tiitekið var 3. mgr. 2. gr. frumvarpsins til umræðu. Bréfið er ritað í því skyni að draga saman sjónarmið Bændasamtaka Íslands sem fram komu á fundinum sem og önnur sem tengjast málinu beint.

Bændasamtök Íslands veittu umsögn við frumvarpið með bréfi undirritaðs, dags. 5. maí 2010, þar sem lögð var rík áhersla á að umræddu ákvæði verði breytt á þann veg þannig að lögin geti einnig náð til þess sem teija má einyrkjarekstur en með því móti geta bændur nýtt sér úrræðið. Að öðru leyti en því sem fram kemur í bréfi þessu vísar undirritaður til sjónarmiða sem koma fram í framangreindri umsögn.

Frumvarpinu er ætlað að ná til einstaklinga og á fundinum var þetta markmið ítrekað og gefið í skyn að aðeins launþegar væru einstaklingar í skilningi laganna. Bændur eru einstaklingar og eru raunar meðhöndlaðir sem slíkir hjá bönkum og lánastofnunum þrátt fyrir sérstakt eðli skuldastöðu þeirra og samspil rekstur heimilis og atvinnu. Undirritaður bendir á þetta misræmi sem virðist vera uppi. Bændur geta samkvæmt frumvarpinu í núverandi mynd ekki nýtt sér greiðsluaðlögun fyrir einstaklinga vegna þess að þeir hafa undir höndum atvinnurekstur á eigin kennitölu en eru samt áður meðhöndlaðir sem einstaklingar og eftir slíkum leiðum hjá bönkum og lánastofnunum.

Nú liggur fyrir að einstaklingar sem hafa haft rekstur sinn í félagi með takmarkaðri ábyrgð en tekist á hendur sjálfskuldarábyrgð eiga undir lögin og kröfur sem fallið hafa á þá vegna sjálfskuldarábyrgðarinnar einnig. Þessi mismunur hlýtur að vera ótæk, hvort sem er um að ræða bændur eða aðra sem bera ótakmarkaða ábyrgð á rekstri sínum.

Á fundinum komu fram sjónarmið um að þau úrræði sem bændum standa til boða séu í raun fullnægjandi. Kjarni málsins er sá að þau úrræði sem bændum standa til boða eru alls ekki fullnægjandi og hlýtur sú staðreynd að vera m.a. tilefni þeirrar umræðu sem er uppi nú. Hefðbundnir nauðasamningar samkvæmt 3. þætti laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. gagnast bændum með smáan búrekstur ekki, ekki frekar en einstaklingum eins og reynslan hefur leitt í ljós. Slíkar umleitanir eru bæði kostnaðarsamar og tímafrekar. Þá er samsetning skulda bænda með smáan búrekstur þannig að erfitt mun reynast að fá samþykkt frumvarp með tilskildu hlutfalli kröfuhafa. Staða bænda er enn fremur mjög sérstök þar sem starfsstöð búrekstrar er jafnframt heimili bænda og fjölskyldna þeirra og óhjákvæmilega þarf að ráða bót á fjárhagsvanda þeirra sem tengist bæði heimilisrekstri og atvinnurekstri í senn.

Á fundinum komu einnig upp hugmyndir um að smíða sérstaka löggjöf um nauðasamninga fyrir bændur eða breyta 3. þætti laga um gjaldþrotaskipti þannig að auðveldara væri fyrir einstaklinga með smáan rekstur með ótakmarkaðri ábyrgð að fá frumvarp til nauðasamnings samþykkt. Bændasamtök Íslands leggjast ekki gegn slíkum hugmyndum og telja þær góðra gjalda verðar. Bændasamtökum Íslands hugnast hins vegar ekki sú leið til þess að leysa vanda bænda nú vegna þess að smíði slíks frumvarps tæki langan tíma og ekki líklegt að samstaða næðist um slíkt án ítarlegrar og mikillar umræðu og vinnu, auk þess sem hefðbundnar nauðasamningsumleitanir eru þunglamalegar. Fullyrðingar um að slíkri löggjöf megi koma í gegn á yfirstandandi þingi virðast vera reistar á voninni einni. Fjárhagsvandi bænda er bráður og aðkallandi, getur ekki beðið nýrrar lagasetningar og þarfnast úrlausnar án tafar.

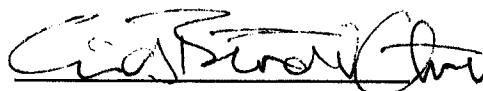
Samkeppnisréttarleg sjónarmið eru að mati undirritaðs ekki áhyggjuefni, a.m.k. hvað bændur varðar. Eftirgjöf eða gjaldfrestur á skuldbindingum eins bónda eða hóps bænda hafa að öllum líkindum ekki áhrif á samkeppnisstöðu vegna smæðar þeirra á markaði auk þess sem opinber verðlagning er á mjólk skv. lögum nr. 99/1993. Hins vegar ákveða sláturleyfishafar verð á sauðfjárafurðum, þar sem framleiðendur eru margir og smáir.

Áhyggjur sem snúa að því að löggjöfin muni einnig taka til stærri atvinnureksturs eru að mati undirritaðs óþarfar. Stærri rekstur hlýtur yfirleitt að vera rekinn í einkahlutafélagi auk þess sem önnur úrræði en greiðsluáðlögun henta stærri rekstraraðilum mun betur, t.a.m. frjálsir samningar við lánadrottna en hagsmunum kröfuhafa slíkra rekstraraðila hlýtur að vera best borgið með því að ganga til samninga utan réttar. Ef nefndinni hugnast að fella alfarið út ákvæði 3. mgr. 2. gr. og auka heimildir til höfnunar í 7. gr. leggjast Bændasamtök Íslands ekki gegn því að sá háttur verði hafður á. Bændasamtök Íslands benda á að markmið þeirra er ekki að greiðsluáðlögun einstaklinga verði látin ná til stærri rekstraraðila enda snýr vandamálið fyrst og fremst að þeim sem hafa með höndum smærri búrekstur. Bændum í smærri búrekstri standa í dag engin raunhæf lagaleg úrræði til boða sem greitt geta götu þeirra og því hafa þeir ekkert vogarafl í samningaviðræðum. Því þarf að ráða bót á.

Ef atvinnurekstur bænda fer í þrot verður óhjákvæmilega, í flestum tilvikum, gengið að íbúðarhúsnæði þeirra og grundvöllur fyrir heimilisrekstri þeirra og fjölskyldna brestur. Samningsstaða bænda gagnvart lánadrottnum er engin og þar liggur vandamálið. Bændasamtök Íslands telja því mikilvægt og leggja áherslu á að frumvarp það sem nú er til meðferðar hjá nefndinni verði látið ná til bænda.

Að lokum fagnar undirritaður því að nefndarmenn sýni þessu máli jafn mikinn áhuga og raun ber vitni um og vonar að sjónarmið þau sem fram koma í bréfi þessu verði til þess að auðveldara megi verða fyrir nefndina að komast að niðurstöðu. Góðfúslega hafið samband við undirritaðan ef frekari upplýsinga er óskað sem kunna að varpa skýrara ljósi á málið.

Virðingarfyllst,

Elías Blöndal Guðjónsson lögfr.

Afrit sent á:

Jón Bjarnason sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra,

Sigurgeir Þorgeirsson ráðuneytisstjóra, sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneyti,

Arnór Snæbjörnsson lögfræðing, sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneyti.